

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/53/2020
Identifikačné číslo spisu:	1319204035
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2020
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1319204035.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyne PharmDr. E. K. trvale bytom v K., zastúpenej splnomocnenkyňou hbr advokáti, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 15, proti žalovanému Ing. N. K. trvale bytom ako žalobkyňa, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej Okresným súdom Bratislava III pod sp.zn. 39P/202/2019, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 28. augusta 2019 sp.zn. 1Co/9/2019 takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. augusta 2019 sp.zn. 1Co/9/2019
z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) uznesením z 18. júla 2019 č.k. 39P/202/2016-24 na návrh žalobkyne (vylúčený uznesením z rovnakého dňa na samostatné konanie z konania sp.zn. 39P/199/2019, ktorého predmetom je rozvod manželstva žalobkyne a žalovaného a úprava výkonu ich rodičovských práv a povinností k ich maloletým deťom pre čas po rozvode - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) na čas do právoplatného skončenia tzv. rozvodového konania nariadil neodkladné opatrenie, ktorým žalovanému uložil nevstupovať na nehnuteľnosti bližšie označené vo výroku (rodinný dom s príľahlým pozemkom) a nepribližovať sa k žalobkyňi na vzdialenosť menšiu ako 5 m s výnimkou súdnych konaní vo veci alebo vyšetrovacích úkonov v trestnom konaní; vo zvyšku potom návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného uznesením z 28. augusta 2019 sp.zn. 1Co/9/2019 uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti podľa § 388 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. v znení zákonov č. 87/2017 Z.z. a č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“) zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

3. Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila nesprávnym procesným postupom súdu podľa § 420 písm. f/ C.s.p., a teda porušením jej práva na spravodlivý proces z dôvodu, že odvolací súd rozhodol ešte pred doručením jej odvolania žalovaného a takto jej uprel možnosť vyjadriť sa k odvolaniu. Poukázala na článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb. a ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a jedného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „Dohovor“ a „Ústava“ - pozn. najvyššieho súdu), na základe ktorého je zrejmé, že jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania vecí pred súdom je zásada rovnosti strán. Navrhla preto uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný navrhol dovolanie odmietnuť, majúci za to, že toto nie je rozhodnutím vo veci samej, a preto nie je prípustné.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) oprávnená osoba, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia v dovolacom konaní vrátane spísania dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci, ktorá bola vylúčená z mimosporového konania o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na samostatné konanie a ktorá má charakter dvojstranného sporu medzi žalobcom a žalovaným (tu žalobkyňou v postavení manželky a matky a žalovaným v postavení manžela a otca v základnom konaní). Predmetom návrhu takto vylúčeného na samostatné konanie (zjavne nespôsobilého na prejednanie v rámci konania, v ktorom bol podaný, keďže je tu okrem zjavného nedostatku právneho súvisu požiadavky na nariadenie neodkladného opatrenia s predmetom tzv. rozvodového konania i odlišný procesný režim rozhodovania v oboch takto - súdom - rozdelených veciach) je výlučne neodkladné opatrenie a v dôsledku tejto skutočnosti i akékoľvek rozhodnutie, ktorým sa súd vecne vyporiada s opodstatnenosťou požiadavky nastolenej takýmto návrhom (tým, že mu buď celkom vyhovie, celkom ho zamietne alebo prípadne rozhodne iným spôsobom, ktorého súčasťou môže byť aj jeden, či obidva z práve uvedených spôsobov) má ako charakter rozhodnutia, ktorým sa príslušné konanie (o neodkladnom opatrení) končí, tak i charakter rozhodnutia vo veci samej. Práve z tohto dôvodu a pre vymedzenie okruhu rozhodnutí napadnuteľných dovolaniami pre tzv. zmätočnosť (podľa § 420 C.s.p.) tým, že ide o rozhodnutie vo veci samej, ako aj tým, že ide o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, bolo preto dovolanie žalobkyne prípustným (a názor žalovaného snažiaci sa presvedčiť o opakovaní nešlo akceptovať).

7. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C.s.p. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 C.s.p.

8. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane (tu rozumej tiež účastníkovi mimosporového konania), aby uskutočňovala jej (jemu) patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľkou namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a/ zásah súdu do niektorého procesného oprávnenia strany sporu, b/ nesprávnosť procesného postupu súdu reprezentujúceho takýto zásah a c/ intenzita zásahu, pri ktorej dôjde k znemožneniu uskutočnenia procesného oprávnenia v takej miere, že to má za následok porušenie (nerešpektovanie) práva na

spravodlivý proces.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (tu porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Dovolateľka v prejednávanej veci dovolaním dôvodne vytýka, že jej bolo odňaté právo konať pred odvolacím súdom tým, že jej právnej zástupkyni (v osobe tzv. advokátskej obchodnej spoločnosti) bolo doručené odvolanie žalovaného oneskorene (až po vydaní rozhodnutia o odvolaní), v dôsledku čoho nemala možnosť sa k takémuto odvolaniu vyjadriť; keďže zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie dal súbežný pokyn na zaslanie spisu s odvolaním odvolaciemu súdu a doručenie odvolania žalovaného splnomocnenkyňi žalobkyne (22. augusta 2019) a tým pri pomerne značnej rýchlosti konania na odvolacom súde (na ktorom od obdržania spisu do vydania rozhodnutia neuplynul ani celý týždeň) a prevzatí poštovej zásielky s odvolaním splnomocnenkyňou žalobkyne až 4. septembra 2019 spôsobil, že v rozhodujúcej (druhej a odvolacej) inštancii bolo rozhodnuté v neprospech iniciátora neodkladného opatrenia bez poskytnutia mu reálnej možnosti oponovať námietkam odvolateľa, uvedeným v odvolaní.

12. K námietke práve spomínaného oneskoreného (resp. i celkom absentujúceho) doručenia je pritom žiaduce pripomenúť, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru. Tieto závery boli napokon pretransformované aj do rekodifikácie civilného procesu (viď § 374 C.s.p.).

13. Vychádzajúc z práve uvedeného a za použitia logického argumentu interpretácie práva „a minori ad maius“ (od menšieho k väčšiemu) musí byť zrejmé, že ak k porušeniu práva strany sporu na spravodlivý proces prichádza nedoručením jej vyjadrenia protistrany sporu pred rozhodnutím odvolacieho súdu, tým skôr musí platiť to isté, ak nedošlo k doručeniu ani odvolania (teda samotného podania začínajúceho opravné konanie, ktorého výsledkom môže byť - a v prejednávanej veci aj bolo - zvrátenie výsledku konania na súde prvej inštancie).

14. So zreteľom na práve priblížené časové súvislosti už bolo to, či žalobkyňi odvolanie žalovaného bolo alebo nebolo doručené bez významu, keďže jeden i druhý postup mal z hľadiska dostatočne šetrného prístupu súdu k procesným oprávneniam dotknutej strany sporu rovnaký dopad (efekt). V tejto súvislosti sa javí vhodné podotknúť, že i keď úprava rozhodovania o neodkladných (skôr predbežných) opatreniach vykazuje oproti úprave civilného procesu vo všeobecnosti určité špecifiká a súčasťou takejto špecifickej úpravy je tiež jej založenie i na istom momente prekvapenia (spočívajúcom v tom, že tomu, voči komu návrh na neodkladné opatrenie smeruje, sa návrh a ďalšie podania doručujú až s

rozhodnutím vyhovujúcim návrhu), toto platí len v štádiu konania pred súdom prvej inštancie a aj pred odvolacím súdom (pokiaľ ide o doručovanie odvolania) len vtedy, ak súd prvej inštancie návrh zamietol alebo ho odmietol (v tejto súv. por. § 331 ods. 1 C.s.p.), v tejto veci (kde už súd prvej inštancie návrhu vyhovel) ale o taký prípad nešlo.

15. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné, než konštatovať, že postupom odvolacieho súdu, spočívajúcim v rozhodnutí bez vyčkania na doručenie odvolania žalovaného žalobkyni a poskytnutia jej aspoň minimálnej lehoty a možnosti v nej na odvolanie reagovať došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru aj k znemožneniu žalobkyni v uskutočňovaní jej patriacich procesných práv v miere predpokladanej ustanovením § 420 písm. f/ C.s.p.

16. Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C.s.p.).

18. Dovolací súd preto podľa ustanovení uvedených v predchádzajúcom odseku zrušil len uznesenie odvolacieho súdu, nakoľko len v postupe tohto súdu (a nie aj v postupe súdu prvej inštancie predchádzajúcom vydaniu jeho rozhodnutia) došlo k výskytu vyššie uvedenej zmätočnej vady a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie.

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.